

opiljen, brušen — in tropico lepih, pristno slovenskih izrazov pozna Murnik, ki jih bodo mnogi bralci ali pa nemara celo „pisatelji“ šele po „Pleteršniku“ iskali.

Dr. Opeka.

Cerkvena glasba. P. H. Sattner je izdal „Marijine pesmi za mešan zbor in orglje“ (Part. 1:80, glasovi po 50 v. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani.) Deset pesmi v tem zvezku je pripravnih zlasti za šmarnice; zložene so z izbranim okusom, melodiozne in ne težke. — G. Ign. Hladnik je izdal „Devetnajst Marijinih pesmi“ za solospve, mešan zbor in spremljivo orgelj. (Op. 51. Cena 2 K, založil skladatelj.) Tudi te pesmi so dobrodošle za majnik.

Vyhubit. Obraz slovenského utrpení. Napsal K. Targo. Nákladem Emila Šolce v Telči na Moravě. Str. 63. — G. K. Targo popisuje v knjižici, ki jo je izdal pod naslovom „Vyhubit“ (Iztrebiti), kratko ali jedrnatno žalostne razmere Slovakov na Ogrskem. Knjižica je sedaj, ko se skoraj vsa omikana Evropa zanima za ogrske Slovake, dobro došla. Na 63 straneh pisatelj piše o mažarski državni ideji, o šolah, političnem življenju na Ogrskem, o državnih uradih, železnicah, obrtu in trgovini, o družtvih in književnosti itd., sploh o vsem, kar more zanimati prijatelja zatiranih Slovakov. V poglavju o sodiščih našteva vse politične pravde proti Slovacom v zadnjih letih. Zlasti zanimivo je poglavje o posledicah mažarizacije, ki je vzrok, da se toliko Slovakov izseljuje iz Ogrske. Na celim svetu ni dežele, iz katere bi se toliko ljudstva izseljevalo kakor iz Slovaške. In vendar Slovaško ni nerodoviten kraj. Več prosvete in večja skrb ogrske vlade bi lahko napravila iz Slovaške premožno in zelo prijetno deželo. Slovaško ima dovolj rodovitnega sveta in za veliko obrt je kakor nalašč ustvarjeno. Bedo in revščino na Slovaškem je zakrivila mažarizacija. Mažarske šole učijo

slovaško mladino sramovati se materinskega jezika, svoje rojake zaničevati, sovražiti in preganjati in ko pozneje ti renegati postanejo uradniki, so za denunciranje in preganjanje svojega naroda plačani s sinekurami, višjimi službami, koncesijami. Pregarjati svoj narod — to je na Slovaškem pogoj karijere. In kako vpliva mažarizacija na slovaško prosveto? Ni slovaške univerze, ni tehnike, ni teoloških zavodov, ni srednjih, strokovnih in meščanskih šol, in ljudske šole so izvečine mažarske. Čisto slovaških ljudskih šol ni razen tistih, ki se v njih učé rokodelci in kočarji, ki niso večji mažarskega jezika. Odkod naj se vzamejo slovaški učenjaki, pisatelji, umetniki, odkod omikano meščanstvo, omikani obrtniki in kmetje? Tudi pravopisa se mora Slovak naučiti zasebno. Ako imajo celo v takih razmerah Slovaki vendar književnost, je pravi čudež. Vladni činitelji in vohuni na vse načine ovirajo razvoj slovaške književnosti. Uradnik, profesor, učitelj, zdravnik, gostilničar ne naročuje slovaških listov; ako se vendar kateri najde, je to častna izjema. Naročniki slovaških listov so preganjani, kot bi storili kaj krivega. Kdo naj potem gmotno podpira slovaško slovstvo? In ako Slovaki radi nedostatka svojih lastnih duševnih proizvodov čitajo češke knjige, jih državnemu pravdniku denuncirajo kot „panslaviste“ in „izdajalce domovine“ . . . Najbolj žalostno je — piše pisatelj — da si mora revno slovaško ljudstvo to tiransko mažarizacijo samo plačevati. Slovaške občine si morajo plačevati „notarja“ (občinskega tajnika), ki celo občino mažarizuje in drži v kleščah; občine si morajo plačevati zdravnika, ki drži z notarjem in pomaga mažarizovati, občine si morajo plačevati mažarske otroške vrtce, ki odtujujejo slovaško deco že od tretjega leta. Slovaški narod mora plačevati davek državi, ki dela v njegov pogin. — Uvod naznanja, da knjižica „Vyhubit“ izide v več evropskih jezikih, v Ameriki v angleškem jeziku.

Fr. Štingl.

RUMUNSKA SVATBA